

Отже, період другої половини 1980-х – початок 1990-х рр. ХХ століття, що увійшов в історію під назвою «перебудова», вніс докорінні зміни у розвиток мистецтва українського плаката – в його тематику, стилістичні особливості та функціональність, що було зумовлено низкою певних обставин. А саме: демократизація суспільства призвела до появи гострих, яскравих художніх образів в плакатному мистецтві; фактична відсутність цензури дозволила художникам піднімати болючі, заборонені або замовчувані раніше соціально-культурні проблеми, що позначилося як на способах художнього втілення (посилення метафоричності образної мови), так і на розширенні тематики (висвітлення заборонених тем); через появу елементів приватної власності і ліквідації державних видавництв, що займалися випуском плакатів, зменшився відсоток друкованого плаката і, відповідно, збільшилася – «авторського». Загалом можна стверджувати, що у 90-ті роки ХХ ст. окреслилися тенденції «розчинення» плаката у суміжних видах образотворчого мистецтва – живопису, графіці, дизайні. Саме з того часу український плакат як вид масового друкованого мистецтва став матеріальною частиною історії української графіки, яку нам треба зберегти для наступних поколінь – в цьому і полягає наше завдання при створенні БД Українського плаката 1950–1990 рр.

Список використаних джерел

1. *Вашик К., Бабурина Н.* Реальность утопии. Искусство русского плаката ХХ века. – М., Прогресс-Традиция, 2005.
2. *Вештак-Остроменська І.* // Галерея. – 2000. – № 3–4. – С. 26–27.
3. *Владич Л.* Майстри плаката : альбом. – К. : Мистецтво, 1989.
4. Історія українського мистецтва: у 5 т. / НАН України, Інститут мистецтвознавства фольклористики та етнології; голов. ред. Г. Скрипник; наук. ред Т. Кара-Васильєва. – Т. 5 : Мистецтво ХХ століття. – К. : [б. в.], 2007.
5. Русский плакат. ХХ век. Шедевры / сост. : А. Е. Снопков, П. А. Снопков, А. Ф. Шклярук; авт. текста : С. Н. Артамонова. – М. : Контакт-Культура, 2000.
6. Русский рекламный плакат / сост. : А. Е. Снопков, П. А. Снопков, А. Ф. Шклярук; авт. текста : Н. И. Бабурина. – М. : Контакт-Культура, 2001.
7. *Серов С.* Плакат 90-х в Третьяковке // [КАК] – 2004. – № 4–5. – С. 166–167.
8. *Харкевич И. И.* Оружие контрпропаганды / сост. и дизайнер : А. Ф. Шклярук. – М. : Контакт-Культура, 2008.
9. *Шклярук А. Ф.* Советский политический плакат / Золотая коллекция. – М. : Контакт-Культура, 2004.

Платон Стоян,
аспірант НБУВ

ЕТНОГРАФІЧНІ ТА ГЕНЕАЛОГІЧНІ АРХІВНІ ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ КАНАДИ

У статті подається стислий огляд етнографічних та генеалогічних архівних електронних ресурсів Канади, розглядаються етапи та проекти формування, структура архівної, музейної та бібліотечної джерельної бази генеалогії, інтерактивні довідники та основні бази даних, методичні документи.

Ключові слова: етнографічні ресурси Канади, генеалогічні ресурси Канади, архіви Канади, архівна база даних, інтерактивні генеалогічні довідники Канади.

Через специфіку своєї історії Канада є однією із багатонаціональних країн світу (як зазначає С. Ю. Данілов, Канада – країна, яка має багато облич, кожна із провінцій якої має свою неповторну культуру) [1]. Отже, різноманітність є найбільш характерною рисою культури Канади, що природно для такої великої країни з відносно малим населенням, яке поділяється на численні групи за територіальною і етнічною ознаками.

Тому, вивчення досвіду формування та репрезентації етнографічних та генеалогічних архівних ресурсів є важливим для української архівної науки, багатонаціональної та мультикультурної держави, яка поки ще не сформувала такі ресурси як в електронному вигляді, так і в окремих опублікованих довідниках. Тема є не дослідженою, хоча деякі довідкові праці висвітлювали канадську архівну україніку, однак спеціальної уваги загальному аспекту, що висвітлений у цій статті, приділяли недостатньо уваги. На головному порталі Державної архівної служби України [11] наявна детальна інформація та повнотекстові наукові ресурси, які мають відношення до досліджень архівної україніки Канади. На вивчення архівної україніки Канади спрямовані роботи Б. Кравченко, І. А. Матяш, М. Г. Палієнко, Я. Розумного. Підсумком цих досліджень стали праця і довідник І. А. Матяш «Архівна україніка в Канаді», видання яке містить відомості про склад і зміст фондів з історії та культури України і українців, що зберігаються в архівних установах Канади [12].

Мета статті – висвітлити етапи та проекти формування, структуру архівної, музейної та бібліотечної джерельної бази генеалогії, інтерактивні довідники та основні бази даних, методичні документи.

Демографічно, аналітики визначають, що канадське суспільство можна розділити на три основні «сили». Перша сила складається з корінних народів і включає в себе індіанців, метисів і інуїтів. Конституційний закон 1982 року визначив тубільців, як корінний народ. У 1991 році 3,7 % осіб від загальної чисельності населення Канади повідомили, що вони є за походженням аборигенами. Друга сила складається з колонізаційних груп; які визначають себе як засновників канадського суспільства. Це французько- та англійсько-мовні громади, пріоритет двох мовних груп (Charter groups). Третя сила канадського суспільства включає в себе расові й етнічні меншини, які виходять за рамки Charter groups, тобто канадці не французького і не британського походження [2].

Прийняття у 1985 р. «Канадського акту про мультикультуралізм» (Canadian Multiculturalism Act) [3] мало величезний вплив на культурне життя Канади, і в тому числі, на відновлення інтересу до генеалогічних та етнографічних архівних ресурсів Канади. Цей акт визнавав першочерговим завданням сприяння і допомогу соціальним, культурним, економічним і політичним інститутам Канади з урахуванням мультикультурного характеру Канади. Особливості цієї культурної політики знайшли своє відображення у численних інформаційних архівних ресурсах, створених з метою розкриття етнічної різноманітності окремих народів та сприяння відновленню родинної історії населення Канади. У руслі цієї культурної політики був також відновлений інтерес до особистої родинної історії канадців, а саме до родинної історії та генеалогії.

Ознайомитись зі структурою архівної джерельної бази генеалогії Канади можна за детальним дослідженням Л. Дж. Кука, Дж. Хейнс, С. Кармі, проведеним у бібліотеці Кловердейла (Cloverdale Library) [4]. Відповідно до цього дослідження, основні архівні генеалогічні ресурси поділяються на такі основні групи:

- 1) переписи населення;
- 2) імміграційні та пасажирські записи;
- 3) натуралізаційні записи;
- 4) записи реєстрації народження і смерті;
- 5) земельні записи;
- 6) військові записи.

Розглянемо більш детально особливості цих архівних документів та структуру інформації, яку можна отримати із них.

Переписи населення. Основними елементами запису переписів населення Канади є: прізвище, ім'я, пол, вік, країна народження.

Надалі у переписах з'являється інформація про майновий стан:

домовласник або квартирант, у 1901 р. про расу: біла, чорна, жовта, червона та походження: французьке, англійське, шотландське, ірландське, інше.

Імміграційні та пасажирські записи. Більшість баз даних імміграційних матеріалів містить відповідні індекси за прізвищем та ім'ям і посилання на більш повну інформацію імміграційних книг (див. рис.). Стисла інформація представляє: прізвище, ім'я, вік, національність, рік прибуття.

Повний імміграційний запис містить також додаткову інформацію про порт прибуття, корабель, том і сторінку записів імміграційних книг, реєстраційний №, назву організації-спонсора, назву корабля, імена осіб та дітей. Важливу імміграційну інформацію також містять портові списки пасажирів, які прибули у Канаду кораблем.

Першим етапом введення у суспільний обіг імміграційної інформації було переведення книг та пасажирських записів на мікрофіші, створення іменних індексів до них. Сьогодні на основі цих матеріалів створюються цифрові ресурси і генеалогічні бази даних з розвиненим пошуковим апаратом.

На додаток до імміграційних записів архіви Канади містять величезну кількість особових ідентифікаційних файлів, які супроводжує фотоматеріал, анкети, біографії тощо. Ці ресурси мають найбільшу цінність для дослідників сімейної історії. Такі матеріали містяться у фонді Російського консульства Бібліотеки та архівів Канади. Тут можна знайти матеріали які стосуються росіян, поляків, українців, білорусів.

Натуралізаційні записи. Містять інформацію про отримання канадського громадянства. У базі даних натуралізаційних записів можна отримати у відповідь на запит за певним прізвищем таку інформацію: прізвище, ім'я, вік, стать, громадянство, дата прибуття, порт прибуття, судів, том, сторінка. За запитом щодо певних общин та установ є можливість знайти карти освоєння канадських земель, у тому числі українськими фермерами. Натуралізаційні канадські записи оформлені як посилання від іменні особи до певної оцифрованої сторінки офіційної «Газети Канади» (The Canada Gazette), де був опублікований натуралізаційний акт. Інформація в актах представлена за схемою: ім'я, країна, дата сертифікату, дата присяги на вірність, професія, місце проживання, номер і серія сертифікату.

Записи реєстрації народження і смерті. Записи реєстрації народження містять інформацію про ім'я, яке дане при народженні, дату народження, місце народження. Записи реєстрації смерті містять інформацію про повне ім'я, дату смерті, останнє місце проживання. Важливу інформацію також можуть надати списки статистики народження.

Земельні записи. Записи на отримання землі: гранти та патенти. Бази даних записів цього типу надають можливість пошуку за іменем землевласника, надають оцифровану інформацію про гранти і патенти та карту розташування отриманої земельної ділянки. Найбільш розвиненим ресурсом щодо землеволодіння у Канаді є земельні бази даних Бібліотеки та архіву Канади.

Військові записи. Атестаційні папери військових Канади містять інформацію про ім'я, дату народження, країну походження, зріст, колір очей і волосся, віросповідання.

Найбільш розвинені комплексні ресурси загальнонаціонального рівня етнографічного та генеалогічного спрямування представлені на сайті Бібліотеки та Архівів Канади (Library and Archives Canada, LAC) [5].

Основним з них є окремий інформаційний блок «Генеалогія і сімейна історія» (Genealogy and Family History) [6]. Генеалогічні послуги цієї частини порталу LAC були реалізовані в рамках політики та стратегічних пріоритетів щодо поліпшення онлайн-обслуговування канадців і Онлайн-стратегії канадської культури (Canadian Culture Online Strategy, CCOS) [7]. Стратегія CCOS ґрунтується на рекомендаціях серії доповідей, підготовлених для федерального уряду в 1990-х роках і ряду державних рішень щодо канадської культури в контексті розширення впливу Інтернету та нових інформаційно-комунікаційних технологій. Генеалогічні послуги ґрунтуються на взаємодії мережі партнерів. Ця мережа складається з різних організацій, які зберігають канадську архівну спадщину (архівні установи, генеалогічні товариства, університетські архіви тощо).

Основною базою даних, яка пропонується для пошуку є «Пошук предків» («Ancestors Search»). База даних є найбільшим у Канаді генеалогічним дослідницьким ресурсом і налічує приблизно 16,5 мільйонів записів.

Основним пошуковим елементом запиту є «прізвище, ім'я (імена)». Пошуковий запит можна обмежити певною галуззю пошуку: Військові; Військово-польові суди Першої світової війни; Гранти західних земель (1870–1930); Громадяни; Дитячий будинок (1869–1930); Друга світова війна: загиблі канадських збройних сил; Емігрантські книги Монреаля (1832); Земельний департамент Верхньої Канади (1765–1804); Земельні петиції Верхньої Канади (1763–1865); Земельні петиції Нижньої Канади (1626–1865); Земельні угоди; Іммігранти в Гросс-Іль (1832–1937); Іммігранти в Канаді; Іммігранти з Китаю (1885–1949); Іммігранти з Російської Імперії; Імміграційні записи (1925–1935); Імміграція та громадянство; Кадровий облік Північно-Західної кінної поліції; Канадська натуралізація (1915–1932); Книги Королівського канадського флоту (1910–1941); Медалі, почесні

звання та нагороди; Натуралізаційні записи Верхньої Канади та Західної Канади (1828–1850); Перепис населення Канади (1871); Перепис населення Канади (1881); Перепис населення Канади (1891); Перепис населення; Порт «Чорних роялістів» («Roseway Associates»); Реєстраційні записи громадянства Монреальського окружного суду (1851–1945); Розлучення в Канаді (1841–1968); Солдати Першої світової війни; Солдати Південноафриканської Війни (1899–1902); Списки пасажирів Квебеку (1865–1900); Співробітники резервного фонду (залізної дороги); Федеральний перепис населення 1871 року (Онтаріо); Шлюбні ліцензії Верхньої і Нижньої Канади (1779–1865); Шлюбні угоди Верхньої і Нижньої Канади (1779–1865).

Для продовження пошуку є можливість звернутись до ресурсу «AVITUS», який представляє інтерактивний довідник генеалогічних ресурсів Канади. Довідник надає можливість отримати доступ до баз даних, каталогів і веб-сайтів генеалогічних фондів та колекцій всієї Канади. За запитом «ukrainian» отримуємо шість відповідей серед яких є Українське генеалогічне та історичне товариство Канади (Ukrainian Genealogical & Historical Society of Canada, <http://ukrainiangenealogist.tripod.com/>). За посиланням від назви організації є можливість переглянути більш детальну інформацію і перейти до її сайту. Структура опису організації містить такі інформаційні елементи: назва, опис, тип установи, країна, URL-адреса сайту, адреса, телефон, електронна пошта, мова. За описом Українського генеалогічного та історичного товариства Канади, дізнаємось, що товариство є ресурсним центром, який збирає сімейні історії, книги, пам'ятні речі, і допомагає в пошуку сіл і родоводу. Товариство публікує щоквартальний бюлетень під назвою «Nase Leude» («Our People», «Наші люди»). На сайті наведено детальну інформацію щодо того, як знайти свій родовід та відновити інформацію про предків українців, які іммігрували до Канади.

Інформацію у довіднику також можна знайти за територіями і провінціями Канади, переглянути довідник генеалогічних товариств Канади, знайти ресурси призначені для пошуку родинної інформації.

Інформаційний ресурс «Генеалогія і сімейна історія» пропонує також доступ до інформації через список предметних рубрик, де можна отримати інформацію за певною тематичною категорією: аборигени, військові, вчителі, злочинці, медичні працівники, поліція, сімейна історія, церква тощо. Кожна із тематичних категорій супроводжується стислою інформаційною довідкою та корисними посиланнями до відповідних онлайн-інформаційних ресурсів.

Розділ «Етнокультурні групи та аборигени» («Ethno-Cultural and Aboriginal Groups») містить інформацію, поділену за такими групами: аборигени, голандці, греки, духобори, євреї, індіанці, ірландці, італійці, китайці, метиси, негри, німці, поляки, росіяни, українці, фіни, шотландці, японці. Кожна тематична група супроводжується історичною довідкою, стислою інформацією про культурні особливості певної групи, географію розселення та чисельність населення, вклад в історію і культуру Канади. Надаються інтерактивні посилання до бібліографічних, архівних та цифрових ресурсів етнографічного та етнологічного характеру.

Як зазначено у канадському «Путівнику архівами аборигенів» [8], архіви корінних народів мають велике значення суспільства Канади та широкого кола дослідників:

- * розслідування питань щодо общинних земель, риболовлі або полювання, інших прав та обов'язків племені або окремих його членів;
- * опрацювання історії племені або окремих осіб і сімей племені;
- * вивчення методів стимулювання і збереження мови, звичаїв, традиційних знань або інших аспектів культурної спадщини племені;
- * дослідження використання землі, води, інших ресурсів, історичного місця або будівлі;
- * прагнення знань про своє походження, сім'ю, історію.

Архівні ресурси, які представляють аборигенів (корінне населення Канади) поділяють на такі основні групи: текстові звіти і фотоматеріали, аудіо записи та записи усної історії і традицій. Текстові та фото матеріали головним чином представлено звітами та дорожніми нотатками, які описують життя аборигенів з точки зору євро-канадських спостерігачів. Усні та аудіо джерела є важливим додатком до текстових документів, і разом із картами, малюнками і фотоматеріалами складають «загальний архів» корінної історії Канади. У деяких випадках записи усної історії дають змогу реконструювати історичні події, відомості про які не збереглися у будь-якій іншій формі. Найбільше значення мають оригінальні інтерв'ю і стенограми, відео- та аудіо записи. Додатком до повноцінного відтворення історії громади аборигенів можуть бути також артефакти, федеральні та місцеві управлінські документи, свідчення про вплив церкви на життя громади, місіонерські звіти. Всі ці документи архівні фонди, які зацікавлені у відновленні історії певної корінної громади намагаються зберігати у себе.

Стосовно інших архівних ресурсів, що представляють етнокультурні групи населення Канади, характер їх компонування та відображення користувачам можна дослідити на сайті Бібліотеки та архівів Канади, на прикладі українців. За посиланням «Ukrainians» («Українці») довідуємось

про те, що переважна більшість цих іммігрантів оселилися в провінції Манітоба, Саскачеван та Альберта, де вони отримали землі для ферм. Інші, які воліли до промислових професій оселилися в різних містах в провінції Нова Шотландія, Онтаріо, Квебек, Манітоба та Британська Колумбія. Близько 150 тис. українських іммігрантів прибули з 1891 по 1914 рр. Більше 40 тис. українських канадців воювали під час Другої світової війни. До 1952 року понад 32 тис. нових українських іммігрантів осіли в Канаді. Більшість цих іммігрантів оселилися в промислових регіонах Квебека і Онтаріо.

У блоці корисних посилань надано інформацію про архівні фонди LAC, у яких можна знайти інформацію про українців та посилання до головних установ архівної україніки Канади. Наведено також посилання до цифрових колекцій архівної україніки, таких як українська колекція комплексного ресурсу «Мультикультурна Канада» [9]. Бібліографію супроводжують посилання до повних текстів оцифрованих публікацій. Так, за виданням Gerus O. W., Rea J. E The Ukrainians in Canada, volume 10, можна дізнатись про демографічні відомості розселення канадських українців станом на 1981 р.

Корисною також є інформація про «Онлайнovu енциклопедію України» [10], яка підготовлена Канадським інститутом України Університету Альберти, Торонто (Canadian Institute of Ukrainian Studies (CIUS) University of Alberta/University of Toronto). Енциклопедію підготовлено у вигляді інтерактивної бази даних, яка весь час оновлюється, вона є найбільш вичерпним англomовним інформаційним ресурсом щодо історії, особистостей, географії, суспільного життя, економіки та культурної спадщини України.

Важливим засобом введення у широкий науковий та дослідницький обіг генеалогічних та етнографічних архівних ресурсів Канади стало створення загальнодоступних через Інтернет цифрових ресурсів канадської історико-культурної спадщини.

Програма оцифрування архівних фондів (The Archival Community Digitization Program, ACDP) [13] започаткована у 2007 р. Бібліотеками та архівами Канади за сприяння Канадської Ради Архівів. Кошти надходять із Департаменту канадської спадщини (Department of Canadian Heritage) [14]. Результатом виконання програми став ресурс «Архіви Канади» (Archives Canada, <http://www.archivescanada.ca>) – портал у минуле Канади (Gateway to Canada's past).

Цифровий ресурс «Архіви Канади» [15] має розвинену багаторівневу пошукову систему: базу даних проектів, Інтернет-навігатор архівних установ, перелік цифрових проектів та віртуальних експозицій,

інтерактивну карту архівних установ мережі проекту. З точки зору змістового наповнення електронні колекції відображають найважливіші події історії, науки та культури Канади. Відповідно до основних напрямів «Національної програми розвитку архівів Канади» [16]: збільшення документальної спадщини Канади, яка представляє корінні народи та недостатньо представлені етно-культурні групи, ресурс «Архіви Канади» містить тематичну групу колекцій «Перші нації» (First Nations). Ця група віртуальних експозицій містить понад 40 тематичних збірань. Більшість з цих електронних колекцій віднесено до загальнонаціонального рівня. Колекції присвячені корінному населенню (аборигенам), ескімосам-алеутам, індіанцям, чорному населенню Юкона (прихована історія), першим французьким поселенцям, метисам, мультикультурним взаємовідношенням і тому що робить канадців канадцами.

Комплексним відгуком на політику мультикультуралізму стало формування інформаційного ресурсу «Мультикультурна Канада : наша різноманітна спадщина» («Multicultural Canada») [17]. Підґрунтям цифрового мультикультурного проекту стала переконаність у тому, що культурні групи, що входять до складу Канади маловідомі, а історія їх мало досліджена. За допомогою оцифрування газет, інтерв'ю, фотографій, пам'яток матеріальної культури народу можна заповнити ці лакуни. Архіви і бібліотеки вже давно працюють із приватними особами та культурними громадами Канади для збирання і збереження історичних документів окремих етнічних груп, але ці документи рідко доступні поза стінами документальних установ. Метою мультикультурного проекту Канади стало забезпечення вільного і більш широкого доступу до цих існуючих колекцій.

Матеріали проекту представляють широкий спектр інформації про народи Канади різноманітних документальних установ: архівів, бібліотек, музеїв. Понад 60 колекцій презентують різноманітні етнографічні та краєзнавчі матеріали (серед яких наявні дві колекції присвячені діяльності української діаспори Канади). Серед представлених матеріалів наявні унікальні архівні документи, фотографії та аудіозаписи. На сайті розміщено також енциклопедію народів Канди. Доступ до матеріалів енциклопедії здійснюється через алфавітний індекс. Структура статей енциклопедії має рубрики: міграція, прибуття, економічне життя, сім'я та родинні зв'язки, общинне життя, культура, освіта, релігійне життя, політика, міжгрупові відносини, технології.

Одним із характерних проектів цього класу регіонального рівня є «Наше майбутнє, наше минуле»: оцифрована спадщина Альберти [18], метою якого є прагнення забезпечити всіх, хто цікавиться історією Альберти

безкоштовним онлайнним доступом до культурної спадщини і документів (огляд газет, книги про місцеві громади, дослідження правових документів, перегляд історичних фотографій тощо). Вся інформація ресурсу розподілена на окремі тематичні колекції, які відносяться до історії та культури Альберти: газети ранньої Альберти, історія Альберти, історія громад Альберти, історія Калгарі, історія повітроплавства, медицина, мистецтво, мультикультурна Альберта, освіта Альберти, прерії, рослини і культури, фольклор Альберти.

Огляд ресурсів генеалогічного та етнографічного характеру Канади свідчить про надзвичайно розвинуту структуру, цікавий зміст та корпоративну співпрацю різних установ та організацій задля повноцінного представлення архівних джерел, у тому числі, в оцифрованому вигляді, на що спрямовано багато проектів, що фінансуються. Всі ресурси мають розвинений пошуковий апарат (організовані у вигляді баз даних), привабливе оформлення та зручний користувацький інтерфейс, придатний до використання. Представлено широкий спектр інформації про народи Канади різноманітних документальних установ: архівів, бібліотек, музеїв.

Досвід формування генеалогічних та етнологічних архівних інформаційних ресурсів Канади є безперечно важливим для України в умовах укріплення її суверенітету, відновлення інтересу до справжньої неспотвореної української історії, багатонаціонального характеру населення України, формування власного неповторного національного обличчя та привабливого міжнародного культурного іміджу держави.

Список використаних джерел

1. Данилов С. Ю. Дванадцять лиц Канады / С. Ю. Данилов, А. И. Черкасов. – М. : Мысль, 1987. – 302 с.
2. Canadian Multiculturalism / Prep. by: Dewing Michael and Marc Leman ; Parliamentary Information and Research Service, Library of Parliament [Electronic resource] // Government of Canada Publications. – Ottawa, 2006. – Made of access : <http://publications.gc.ca/Collection-R/LoPBdP/CIR/936-e.htm#A.%20Multiculturalism>
3. Canadian Multiculturalism Act. R.S.C. (4th Supp.) [Electronic resource] // Department of Justice Canada. – 1985. – 24 с. – Mode of access: <http://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/c-18.7>
4. Canadian Genealogical Resources: a Guide to the Materials Held at the Cloverdale Library // ed. by Laurie J. Cooke, Jacqueline Haines & Stephanie Kurmeyer. – 2007. – 233 p. – Fiftieth edition
5. Library and Archives Canada [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.collectionscanada.gc.ca/>

6. Genealogy and Family History [Electronic resource] // Library and Archives Canada. – Mode of access : <http://www.collectionscanada.gc.ca/genealogy/>

7. Summative Evaluation of the Canadian Culture Online Strategy (CCOS) [Electronic resource] // Canadian Heritage. – Mode of access : <http://www.pch.gc.ca/pgm/em-cr/evaltn/2008/2008-09-2/index-eng.cfm>

8. Aboriginal archives guide / Association of Canadian Archivists, Canadian Church Historical Society. – Ottawa: ssociation of Canadian Archivists, Public Awareness Committee, 2007. – 60 p.

9. Ukrainian Collection // Multicultural Canada : Our Diverse Heritage [Electronic resource]. – Mode of access : <http://multiculturalcanada.ca/ukr>

10. Internet Encyclopedia of Ukraine [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.encyclopediaofukraine.com/>

11. Державна архівна служба України : офіційний веб-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.archives.gov.ua/>

12. Архівна україніка в Канаді : довідник / упоряд.: І. Матяш (керівник), Р. Романовський, М. Ковтун та ін. ; Держкомархів України, Укр. наук.-дослід. ін-т архів. справи та документознавства, Канад. ін-т укр. студій Альберт. ун-ту. – К., 2010. – 882 с.

13. The Archival Community Digitization Program [Electronic resource] // The Canadian Council of Archives (CCA). – Mode of access: <http://www.cdncouncilarchives.ca/acdp.html>

14. Department of Canadian Heritage [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.pch.gc.ca/eng>.

15. Archives Canada [Electronic resource] : gateway to Canada's past. – Mode of access : <http://www.archivescanada.ca>

16. The National Archival Development Program [Electronic resource] // The Canadian Council of Archives (CCA). – Mode of access : <http://www.cdncouncilarchives.ca/NADP.html>

17. Multicultural Canada : Our Diverse Heritage [Electronic resource]. – Mode of access: <http://multiculturalcanada.ca>

18. The Alberta Heritage Digitization Project, AHDP [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.ourfutureourpast.ca/>

УДК 016:929:027.21(477)''19''

Л. Матвійчук,

аспірантка НБУВ

РОЗВИТОК ПЕРСОНАЛЬНОЇ БІОБІБЛІОГРАФІЇ В БІБЛІОТЕКАХ АКАДЕМІЇ НАУК УРСР У 50-х – НА ПОЧАТКУ 70-х рр. ХХ ст.

У статті розглянуто розвиток біобібліографічних досліджень соціо-гуманітарного напрямку у системі Академії наук УРСР (АН УРСР) у період 50-х – початку 70-х років ХХ ст. Також охарактеризовано роль і внесок Бібліотеки Академії наук УРСР і Львівської наукової бібліотеки у становлення і науково-методичне забезпечення розвитку рекомендаційної бібліографії в Україні, яка була представлена неповними біобібліографіями, що рекомендувалися для вивчення з просвітницькою та загальноосвітньою метою, пам'ятками, рекомендаційними списками, бібліографічними оглядами, методичними матеріалами для підготовки біобібліографії письменників, науковців, діячів культури і мистецтва тощо.

Ключові слова: рекомендаційна бібліографія, бібліографознавство, Бібліотека Академії наук УРСР, бібліографічний опис, бібліотечна біобібліографія, бібліографічний покажчик.

Розвиток біобібліографічних досліджень соціогуманітарного напрямку у системі Академії наук УРСР (АН УРСР) у період 50-х – початку 70-х років ХХ ст. був відображенням основних ідеологічних вимог щодо української історії та літератури в процесі розвитку радянської держави, що, безумовно, вплинуло на склад та зміст біобібліографії. Водночас, у цей період здійснювалася методологічна та методична робота в галузі наукових персональних біобібліографій, яка ґрунтувалася на підготовці фундаментальних біобібліографій, присвячених Тарасу Шевченку, Івану Франку, Василю Стефанику, Михайлу Коцюбинському, Івану Крип'якевичу, Лесю Мартовичу, Івану Котляревському, Олесю Гончару, Мирославу Ірчану та іншим. Вивчення цього неоднозначного в історії періоду є важливим для розуміння шляхів розвитку української біобібліографії.

Першою узагальненою працею щодо літературознавчої бібліографії післявоєнного періоду і до 1970 р. було видання Л. І. Гольденберга «Українська Радянська літературна бібліографія», де розкривається напрям біобібліографії з урахуванням основних праць, підготовлених провідними науковими академічними бібліотеками та академічними установами¹. Окремим розділом автор подав загальну характеристику стану біобібліографічної діяльності в Україні, зазначив основні біобібліографії, що вийшли